

Looduslikud pühapaigad rahvausundis minevikus ja tänapäeval

Kultuuripärand on inimkonna suurim saavutus, selle edasise arengu alus. See hõlmab olulisi väärtusi, nagu mälestusmärgid, looduslikud pühapaigad. Need moodustavad käegakatsutava ja arusaadava osa inimese elus. Kultuuripärandit on raske taastada, kuid inimene ei pruugi märgata igapäevaelus, et mõni väiksem kohake unustatakse ning see hävib.

Arvatakse, et saab teha uue, kuna inimeste usk ja väärtused ajaga muutuvad. Ent selline hoiak pole õigustatud, see võib põhjustada põhiväärtuste kadumist ja kultuuri taandarengut. Sellised muutused ohustavad väikerahvaste olemust, rahvapärimust, identiteeti. Eesti pole erand, maarahvas oma ajaloo jooksul jõudis olla mitme võõrvõimu all, mis mõjutas suhtumist religiooni. 2009. aastal uuringuagentuuri Gallup korraldatud küsitlusest selgus, et kõige ilmalikuma ellusuhtumisega riik maailmas on Eesti. Vaid 14% küsitluses osalenud eestimaalastest arvas, et religioon mängib elus olulist rolli. Meie rahval säilis eripära - ajaloolised looduslikud pühapaigad: hiied, allikad, pühad puud, ohvriaiad, mis moodustavad ainulaadse mälestiste rühma. Need on ilmestanud isamaa kultuuriruumi, looduskeskkonda ja usku. Seega meie mitmekihiline keerukas usuline pärand hõlmab nii vaimseid kui ka looduslikke tahke.

Tänapäeval Eestis on vähe looduse jumalatesse ja pühapaikade jõusse uskujaid, kuid igaüks meist võib leida seose minevikuga. Näiteks minu kodukoha lähedal asub Tammiku hiis, mis pärimuste järgi ulatus Kahulast endise Tammiku mõisani. Iidsest ajast hiis oli inimeste jaoks pühapaigaks, kus hing oli harmoonias loodusega. Rahvas suhtles looduse jumalatega, korraldas rituaale ja ohverdas loomi. See koht on praegu ainulaadne, sest selles põimuvad kokku vanad pühapuud ja kaasaegne nukker tööstusmaastik. Rahvapärimus räägib, et kord oli isegi Kalevipoeg tuulevarju otsides Salu hiies maganud.

Esivanemad teadsid, et pühast paigast ei või lehekestki ära viia, sest muidu võib meid tabada ränk õnnetus. Möödusid sajandid, võõrvõimu vahetumistega ja industrialiseerimisega kadus talupoegade põlvkond, kes veel oli maaga tihedas ühenduses. Minu meelest keerulisemad olukorrad olid saksa mõisnike, Eesti venestamise ja Nõukogude okupatsiooni ajal, sest põlisrahvale suruti teist usku peale, hävitati pühakohti, viies sinna prügi. Tänapäevani on Eestis kaardistamata 4000 ajaloolist looduslikku pühapaika, pühadest metsadest raiutakse igal aastal kuni 50 000 ^{TM} puitu. Õnneks on olukord paranemas, käib loodus-ja kultuurimälestiste taastamine, paljud pühapaigad on looduskaitse all. Inimeste huvi looduse vastu vaikselt kasvab. Ka Tammiku hiiele on ohustatus tänaseks vähenenud, sest aherainemäe pealetung on peatunud kaevandustegevuse lõppemisega.

Looduslikud pühapaigad on väga väärtuslik osa pärandmaastikust ja rahvausust. Nendes väljendub ka tänapäeva eesti rahva elutunnetus. Tuleb hoida looduslikke pühapaiku, sest loodus pakub meie peredele tuge, loob aluse inimkonna arenguks. Vaatamata keerulisele minevikule, on mul hea meel, et tänapäeval eesti rahvas ei ole kaotanud oma pärimust, pühapaikade olulisus rahvausundis vaikselt taastub.